



huiszwaluw
foto: Wim Deeben

25 Jaar huiszwaluwen (*Delichon urbica*) in de Kempen

Wim Deeben

In 2008 zijn er in de Kempen weer huiszwaluwen geteld. Dit was voor de 25e keer. Het overzicht laat zien dat er veel in dezelfde gemeentes geteld is. Dit is door trouwe vogelliefhebbers uitgevoerd. Gezien de uitgestrektheid van de Kempen is het jammer dat er al jaren vele open plekken zijn.

Ten opzichte van 2007 zijn er in het overzicht van de gemeentes aanpassingen gedaan. Met name de gemeentes Acht, Wintelre en Hapert zijn de gegevens alsnog over 2006 en 2007 aangeleverd.

Overzicht 1984 tot en met 2008

In tabel 1 is een overzicht te zien van de getelde nesten in de loop van de afgelopen vijftientig jaar. Ook is de telintensiteit per jaar aangegeven. Deze staat voor het aantal plaatsen waar de Huiszwaluwen geteld zijn in dat jaar. In tabel 1 zijn deze resultaten weergegeven: zowel van de aantallen als van de telintensiteit.

Bespreking per plaats (tabel 2)

- Acht, niet geteld.
- Bladel, niet geteld.
- Breugel, géén broedgeval.
- Duizel, niet geteld.
- Eindhoven, met één nest afgenomen.

- Geldrop, het in 2005 opgestarte kunstnesten project gaf wederom een mooie toename.
- Hapert, niet geteld.
- Heeze, na de flinke toename in 2007 nu een kleine teruggang.
- Knegsel, niet geteld.
- Lage Mierde, niet geteld.
- Leende, kleine toename.
- Oerle, wederom een verhoging, de uitbreiding van de broedgevallen bevinden zich in nieuwbouwwijken en zijn verdeeld over een aantal straten.
- Reusel, niet geteld.
- Steensel, van drie broedgevallen naar nul, de verwachte doorstart is er niet gekomen.
- Sterksel, flinke toename.
- Veldhoven (de Run), de broedgevallen zijn niet meer geconcentreerd op één locatie, door de komst van het industriege-



bied "de Run" en het verdwijnen van modderpoeltjes in het industriegebied is wederom bewezen dat de huiszwaluwen zich niet meer thuis voelen in zo'n gebied. De omgeving heeft véél goed gemaakt, de broedgevallen zijn in de afgelopen jaren gedeeltelijk verschoven naar een aantal verschillende locaties in de "Dommelbeemden" en naar één locatie aan

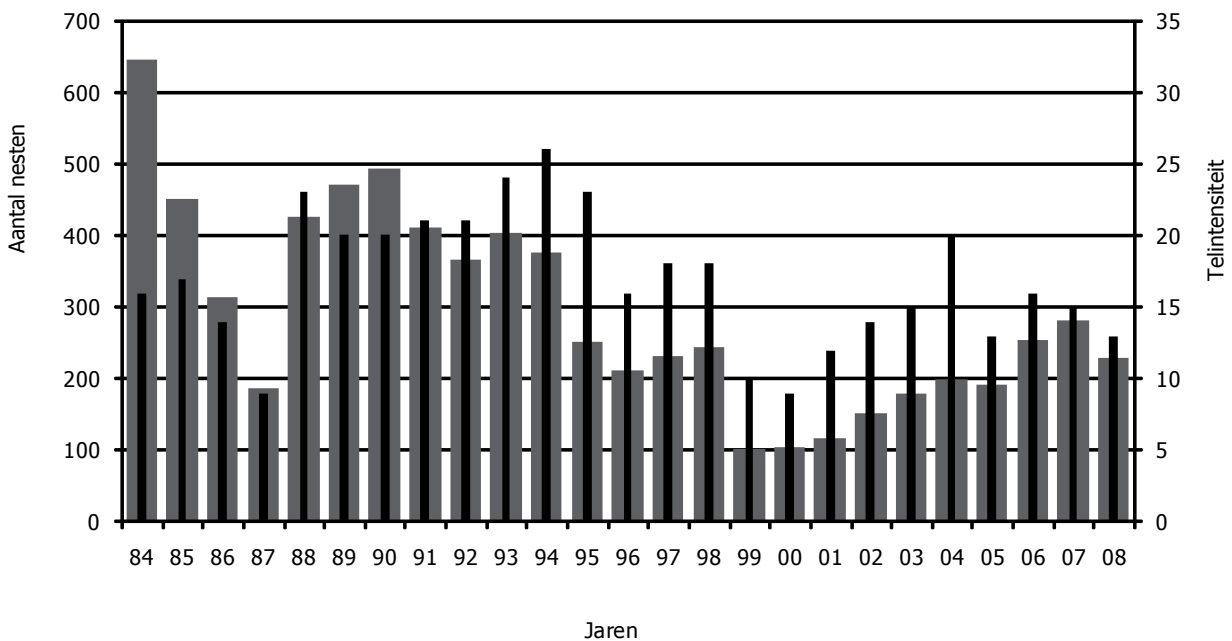
de Turfweg. Deze locatie heeft in het verleden een aantal broedgevallen gekend, maar door een verbouwing aan de locatie waren die verdwenen. Dit jaar was er een verhoging met vijf broedgevallen. Van de zes bewoonde nesten waren er vijf kunstnesten in gebruik genomen.

- Veldhoven (Boerenbond) flinke toename.

- Westerhoven, na de inzinking van 2006 weer een verhoging.
- Wintelre, nagenoeg gelijk gebleven na de afname van 2007.
- Zandoerle, kleine toename.

>>

Tabel 1. Aantal nesten van de huiszwaluw in de Kempen (grijze balk) en het aantal plaatsen waar geteld is (zwarte balk) in de periode 1984-2008.



Nestplaatsen in het buitengebied

Tabel 3 geeft het verloop van het aantal nesten van huiszwaluwen weer.

Bespreking per plaats (tabel 3)

- De Achelse Kluis en Achelseweg, Achelseweg gelijk gebleven, de aantallen van De Achelse kluis zijn over 2008 niet bekend.
- Leenderstrijp, boerderij Paaldijk, kleine toename.
- De Ruijter van Steveninck kazerne, na flinke toename in de afgelopen jaren nu een flinke afname.
- Wintelre, Boerderij de Haas, na de inzinking van 2007 nu een toename.
- Leende, Valkenswaardseweg, flinke afname.
- Leende, Strijperdijk, wederom geen broedgeval.
- Leende, Strijpsestraat, flinke toename.
- Leende, Ulkendonken, lichte toename.
- Leende, Maarhezerweg, flinke toename.
- Leende, Irislaan, nieuwe locatie.
- Sterksel, Turfweg, doordat het erf een verboden terrein is, géén juiste weergave van de aantallen.
- Sterksel, Ronde bleek, wederom geen broedgeval.
- Reusel, Schepersweijer, niet geteld.

“Het jaar 2008 lijkt een jaar van verdere achteruitgang. De telintensiteit is verminderd!”

Discussie

Het gaat al jaren slecht met de huiszwaluw. In de tabellen is dat duidelijk te zien. Het jaar 2008 lijkt een jaar van verdere achteruitgang. De telintensiteit is verminderd!

Op langere termijn is de achteruitgang onmiskenbaar. In figuur 1 wordt dat nog eens geïllustreerd aan de hand van het aantal nesten per getelde plaats.

Het aantal is min of meer onafhankelijk van de telintensiteit. In de onderzoeksperiode van vijftientig jaar is het aantal nesten per plaats flink achteruit gegaan, van ruim boven de veertig nesten per plaats in 1984, naar zestien in 2008.

Aandachtgebieden

In de loop der jaren is de populatie ver achteruit gegaan. Voor het jaar 2009 wordt wederom aan de tellers (dames zijn zéér welkom!) de vraag voorgelegd, kijk naar specifieke aandachtgebieden die van belang zijn voor de Huiszwaluw:

1. bouwmaterialen in de omtrek aanwezig.
2. afsteken van nesten.
3. overstekken in donkere kleuren geschilderd.
4. wat is er in de omgeving veranderd.

Dankwoord

Het team huiszwaluw-tellers bestond dit jaar uit de volgende personen: Guus Nas, Piet Wuijts, Wil de Veer, Mart van de Broek, Piet van Hap-pen, Geert Engels, Mark Sloendregt, Fred de Blom achterhaalde de gegevens van Acht, Wintelre en Hapert en Wim Deeben. ■

Literatuur

- Veenhuizen, W. 1997.** *De huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 1996.* Blauwe Klauwier 23(4): 114-116.
- Veenhuizen, W. 1998.** *De huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 1997.* Blauwe Klauwier 24(2): 27-29.
- Veenhuizen, W. 1999.** *De huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 1998.* Blauwe Klauwier 25(1): 5-7.
- Deeben, W. 2002.** *De huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 2001.* Blauwe Klauwier 28(1): 1-3.
- Deeben, W. 2003.** *De huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 2002.* Blauwe Klauwier 29(2): 13-16.
- Deeben, W. 2004.** *De huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 2003.* Blauwe Klauwier 30(1): 1-4.
- Deeben, W. 2005.** *De huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 2004.* Blauwe Klauwier 31(1): 11-14.
- Deeben, W. 2006.** *De huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 2005.* Blauwe Klauwier 32(2): 9-14.
- Deeben, W. 2007.** *De huiszwaluw (Delichon urbica) in de Kempen in 2006.* Blauwe Klauwier 33(1): 20-26.

>>



Tabel 2. Overzicht van de getelde huiszwaluwnesten in de Kempen van 1984 – 2008.

Plaats	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95
Acht	--	6	8	11	11	16	9	12	10	--	17	19
Bergeijk	--	8	6	--	6	7	6	3	7	8	8	7
Bladel	--	39	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Breugel	24	20	9	9	12	13	12	5	9	3	2	2
Budel	--	--	--	--	31	31	22	20	14	6	5	2
Budel Dorplein	--	--	--	--	30	25	25	26	26	23	12	10
Budel Schoot	--	--	--	--	10	7	12	3	6	2	2	1
Casteren	27	--	--	--	6	12	--	--	--	14	--	--
Duizel	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0
Eindhoven	97	82	53	42	29	31	25	29	30	23	18	17
Geldrop	77	32	36	40	44	49	56	39	32	16	19	24
Hapert	33	13	14	13	21	17	17	11	10	--	12	6
Heeze	1	8	15	18	21	13	10	4	8	4	14	16
Hoogeloon	37	33	--	--	--	--	--	--	--	7	--	--
Knegsel	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	4	2
Lage Mierde	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Leende	34	23	--	5	4	3	11	6	6	8	9	6
Leenderstrijp	--	--	--	--	--	--	--	--	--	45	35	32
Luyksgestel	37	21	19	--	24	22	25	22	19	23	18	18
Maarheeze	--	--	--	--	2	45	51	42	36	33	31	--
Nuenen	73	43	38	21	19	--	--	16	12	18	18	12
Oerle	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Reusel	68	46	--	--	44	49	49	28	27	15	16	17
Soerendonk	--	--	--	--	34	39	27	26	27	19	19	--
Steensel	21	26	26	27	32	30	30	27	19	19	6	3
Sterksel	--	--	--	--	--	--	--	--	--	40	48	--
Veldhoven (de Run)	40	21	29	--	21	34	40	33	38	18	21	25
Veldhoven (Boerenbond)	--	--	--	--	1	--	--	--	2	6	9	11
Waalre	40	--	29	--	--	--	33	30	--	25	--	--
Weebosch	23	19	14	--	3	4	7	6	8	9	7	2
Westerhoven	12	10	18	--	22	25	26	22	20	20	17	9
Wintelre	--	--	--	--	0	--	--	--	--	--	8	10
Zandoerle	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0	--
Totaal:	644	450	314	186	427	472	493	410	366	404	375	251
Telintensiteit:	16	17	14	9	23	20	20	21	21	24	26	23

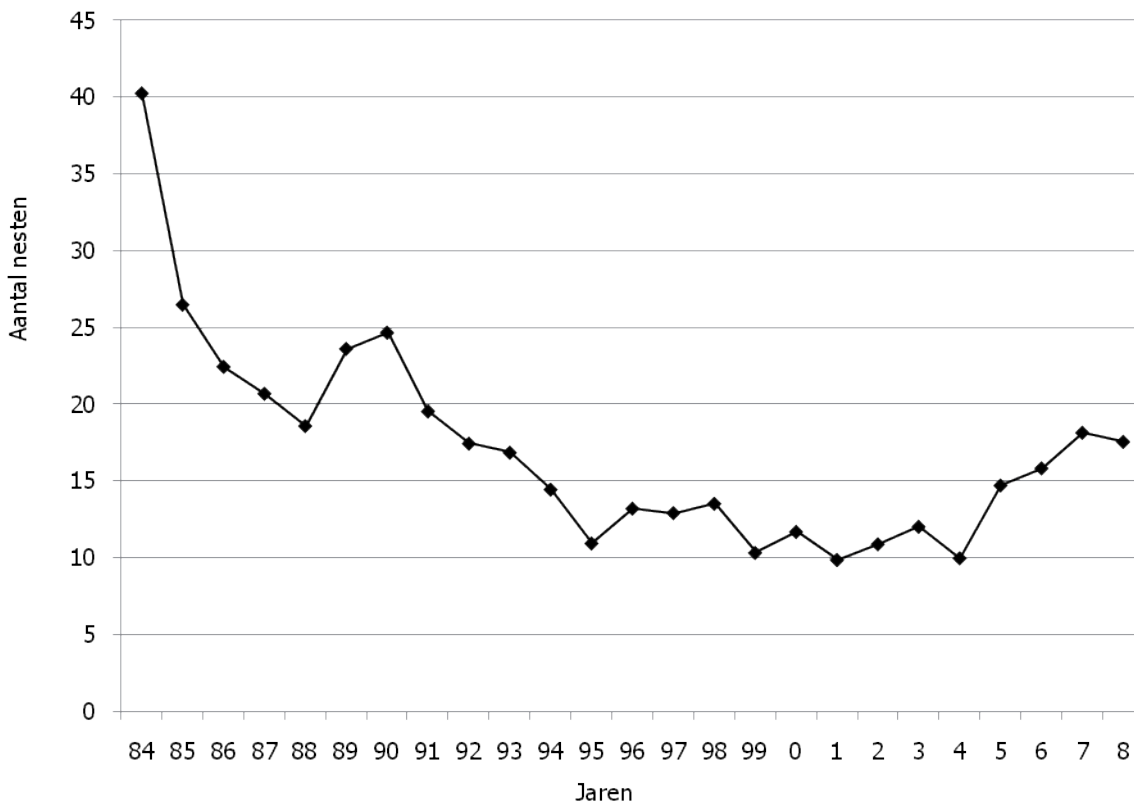
96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	Plaats
26	26	27	--	--	--	5	28	27	--	46	50	--	Acht
4	4	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Bergeijk
--	--	--	--	--	--	1	1	1	--	--	--	--	Bladel
1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	Breugel
16	11	7	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Budel
--	--	13	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Budel Dorplein
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Budel Schoot
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Casteren
--	--	--	--	--	--	--	--	0	--	--	--	--	Duizel
24	20	21	6	3	3	20	7	4	6	4	4	3	Eindhoven
17	20	16	14	--	8	5	11	10	20	23	29	34	Geldrop
--	--	--	--	--	--	--	--	0	--	6	13	--	Hapert
13	8	14	20	26	21	26	27	19	22	18	35	34	Heeze
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Hoogeloon
--	--	--	--	--	--	--	--	2	--	--	--	--	Knegsel
--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	Lage Mierde
5	6	2	0	0	0	2	1	3	5	10	7	9	Leende
33	32	53	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Leenderstrip
8	9	10	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Luyksgestel
--	33	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Maarheeze
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nuenen
--	--	--	--	--	--	--	--	2	4	7	14	25	Oerle
11	3	3	2	2	0	1	2	1	1	2	--	--	Reusel
--	11	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Soerendonk
9	8	5	3	1	2	2	0	0	2	1	3	0	Steensel
--	--	19	18	21	19	22	18	23	21	17	18	22	Sterksel
17	25	32	28	33	16	17	19	23	47	53	50	52	Veldhoven (de Run)
13	6	6	11	18	23	21	23	17	22	21	17	23	Veldhoven (Boerenbond)
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Waalre
2	1	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Weebosch
12	8	12	--	--	23	25	31	30	38	19	24	16	Westerhoven
--	--	--	--	--	--	--	9	32	--	21	17	8	Wintelre
--	--	--	--	--	2	4	2	4	3	5	1	2	Zandoerle
211	232	243	103	105	118	152	180	199	191	253	282	228	Totaal
16	18	18	10	9	12	14	15	20	13	16	15	13	Telintensiteit



Tabel 3. Aantal huiszwaluwen op enkele plaatsen in het buitengebied

Plaats	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95
Fabrieken KZM Budelco, Dorplein	--	--	--	--	19	26	28	19	25	28	19	12
Achelse Kluis / Achelseweg	58	39	53	63	75	83	81	56	46	56	43	26
Aanshotse Beemden Eindhoven	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2	4	3
Riethoven Veldhovensedijk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8	--
Leenderstrip boerderij Paaldijk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	28	29
De Ruijter van Steveninck kazerne	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Wintelre, Boerderij de Haas	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Leende, Valkenswaardseweg	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Leende, Strijperdijk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Leende, Strijpsestraat	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Leende/Maarheeze, Ulkendonken	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Leende Maarhezerweg	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Leende, Irislaan	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Sterksel, Turfweg	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Sterksel, Ronde Bleek	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Reusel, Schepensweijer	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Totaal:	58	39	53	63	94	109	109	75	71	86	102	70

Figuur 1: Gemiddeld aantal nesten van de huiszwaluw per getelde plaats in de Kempen in de periode 1984-2008.



96	97	98	99	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Plaats
19	19	20	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Fabrieken KZM Budelco, Dorplein
11	9	15	26	50	38	17	13	18	18	17	3	3	Achelse Kluis / Achelseweg
--	5	22	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Aanscotse Beemden Eindhoven
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Riethoven Veldhovensedijk
11	10	5	--	--	31	27	28	29	24	17	26	27	Leenderstrijp boerderij Paaldijk
7	--	6	--	--	--	--	--	18	25	36	44	34	De Ruijter van Steveninck kazerne
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	21	10	15	Wintelre, Boerderij de Haas
--	--	8	5	5	37	51	35	60	68	70	70	51	Leende, Valkenswaardseweg
--	--	--	--	--	1	0	0	0	0	0	--	--	Leende, Strijperdijk
--	--	--	--	--	10	10	10	16	20	20	20	27	Leende, Strijpsestraat
--	--	--	--	--	--	--	4	5	6	8	11	12	Leende/Maarheeze, Ulkendonken
--	--	--	--	--	--	--	5	6	2	8	8	12	Leende Maarhezerweg
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	Leende, Irislaan
--	--	--	17	21	27	19	13	16	13	15	13	4	Sterksel, Turfweg
--	--	8	13	4	0	0	0	0	0	0	0	0	Sterksel, Ronde Bleek
--	--	--	--	--	--	--	--	--	32	32	--	--	Reusel, Schepensweijer
48	43	84	61	80	144	124	108	168	208	244	205	186	:Totaal



nestbouw door huishwaluwen
foto: Wim Deeben